

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ В СИСТЕМІ АНГЛІЙСЬКОЇ КОМПОЗИТОЛОГІЇ

Л.Ф. Омельченко, доктор філол. наук (Київ)

Л.Ф. Соловйова, канд. філол. наук (Житомир)

Мета даного дослідження полягає у виявленні маловивчених дискурсивних характеристик вторинних номінантів, які володіють багатим спектром комунікативно-стилістичних конотацій, та їх функціонально-семантичного потенціалу в системі англійської композитології.

В дослідженнях, присвячених словоскладанню в сучасній англійській мові, до цих пір незначне місце займає специфіка вживання різних типів композитних і парасинтетичних одиниць в мові в рамках функціонально-орієнтованої композитології [1, с. 3].

Під функціонально-орієнтованою композитологією в даній статті розуміється те направлення в вивченні композитних лексем, яке відбувається через призму системного структурно-семантичного і стилістичного аспектів, що передбачають їх широке використання в живій розмовній мові.

В семантичній структурі композитних дериватів вторинної номінації, що відносяться до різних граматико-лексичних класів і побудовані за різними словоутворюючими моделями, на перший план виступає конотація, що включає емоційні, експресивно-стилістичні та інші інгредієнти, які ніби нашаровуються на денотативне значення, створюючи потрібний за умовами комунікації прагматичний ефект.

Актуалізація вторинної (непрямої) номінації у системі композитології обумовлена тенденціями до експресивності і неперервному варіюванню лексичного репертуару для реалізації експресивно-прагматичного компоненту плану змісту даних лексем у соціально-орієнтованому спілкуванні. Виникнувши у результаті пошуків більш яскравих конотацій непряме значення структурно-складних лексем відображає діалектичну єдність конотативної та денотативної функцій.

Найбільш поширеною моделлю, що базується на вторинній номінації, являється модель, яка містить метафору, що природно в силу величезної питомої ваги метафори в мовному освоєнні світу людиною.

Багато структурно-складних дієслів характеризуються різним ступенем стилістичної зниженості, і в зв'язку з впливом просторіччя на літературну мову вони широко розповсюджуються у розмовній мові і зміцнюють своє загальне знижене стилістичне забарвлення, характерне для “низьких” колоквиалізмів, сленгізмів і жаргонізмів: *coffee-house* – займатися пустою розмовою і плітками; *rough-house* – скандалити, буянити; *hightail* – втікати; *tomfool* – дурачитись, корчити дурня; *henpeck* – тримати чоловіка під каблуком; *catlick* – мити як-небудь, сполоснути; *high-hat* – не погоджуватися з чією-небудь думкою, ігнорувати (кого-небудь), тероризувати (кого-небудь).

Як одиниці вторинної номінації жаргонізми – найбільш благодатна сфера самовираження мовця, це перш за все слова, у яких експресивний початок домінує над номінативним, конотація – над денотацією. Непряма номінація, притаманна нестандартній лексиці, ґрунтується на асоціації по подібності (метафора) або по суміжності (метонімія). Асоціативні зв'язки, що реалізуються у процесі номінації, носять індивідуальний і фактично нічим не обмежений характер, оскільки словотворчий акт, як правило, індивідуальний, а у виборі ознаки мовець може орієнтуватись на несуттєві або приховані зв'язки між об'єктами дійсності. Наприклад: *whistle-blower* – жарг. 1. донощик; 2. крикун; 3. сигналізатор; *widow-maker* – жарг. небезпечна справа; “труна” (зламаний станок і т. п.), що загрожує життю (море і т.п.); *bootlicker* – жарг. підлиза, підлесник, підлабузник; *beetle-crusher* – 1. військ. жарг. піхотинець; 2. жарг. поліцейський; 3. жарг. ножища.

Лексеми вказаного типу набувають усе більшого поширення у сучасній англійській мові, відзначаючись високим експресивно-стилістичним потенціалом і широким спектром комунікативно-дискурсивних характеристик.

Висновки з цього дослідження визначають перспективи подальшого вивчення структурно-складних лексем, на прикладі яких можна прослідкувати дискурсивні особливості деривативно-релевантних моделей композитних одиниць, їхнього виникнення у лінгвопрагматичному і національно-культурологічному ракурсах.

Література:

1. Полюжин М.М. Функциональное словосложение и префиксальные ономаσιологические категории в английском языке / М.М. Полюжин, Л.Ф. Омельченко. – Ужгород: «Патент». – 1997. – 99 с.